

«Per rinforzar las vischnancas grischunas»

Refurma da la gulivaziun da las finanzas grischunas

■ (anr/fa) Il sistem actual da la gulivaziun da finanzas en Grischun deriva da l'onn 1958. Perquai ha la regenza lanschà la consultaziun per ina refurma da quest sistem, la quala duess vegnir realisada per Bumaun 2015. Il mars 2010 è vegnida refusada per pauc la NGF/NFA grischuna. «Entant s'ha però midada la situaziun da partenza per ina refurma da la gulivaziun da finanzas essenzialmain», ha ditg la presidenta da la regenza *Barbara Janom Steiner* mesemna a Cuir a chaschun da l'orientaziun dals meds da massa, «en il fratemp èn vegnids realisads numerus projects sco p. ex. la nova finanziaziun dals ospitals.» Quests projects èn vegnids concepids tenor ella da maniera che las premissas per la refurma necessaria da la gulivaziun da finanzas (GF) èn sa meglieras fermamain: «Ins po profitar da la situaziun da partenza pli favuravla per elavurar in project pli concis e focussà pli fitg sin la GF che la NGF grischuna», ha menziunà Janom Steiner.

Dapli atgna responsabladad e libertad d'agir

La gulivaziun da finanzas existenta ha procurà var 50 onns a la lunga per ina gulivaziun tranter las vischnancas. «Pervi da las mancanzas dal sistem e causa las cundiziuns generalas ch'èn sa midadas sin plaun naziunal e sin plaun chantunal d'ovri oz in sistem dal tuttafatg nov», ha ditg la presidenta da la regenza. Las vischnancas duain survegnir bainquant dapli meds finanzials che n'èn betg liads vi d'intents specifics. «Quai augmenta lur atgna responsabladad e lur libertad d'agir», ha infurmà la presidenta da la regenza, «la refurma da la GF serva a la fin er a reducir ils impediments

Urs Brasser, l'expert da finanzas en il departament da finanzas e vischnancas.

FOTO M. HARTMANN

ch'existan en quai che concerna las fusiuns da vischnancas.» En il sector da la repartiziun da las incumbensas chaschuna la refurma proponida dapli trasparenza e dapli efficienza. Oz vegnan adimplidas e finanzadas numerusas incumbensas cuminaivlamain dal chantun e da las vischnancas. «Quai chaschuna duplicitads administrativas», ha menziunà Janom Steiner, «il chantun e las vischnancas duain puspè pudair sa concentrar sin lur incumbensas principalas.»

Cun il sustegn da las vischnancas bainstantas

La nova gulivaziun da las resursas e da las grevezzas remplazza dal tuttafatg la gulivaziun da finanzas intercomunala ver-

tenta. Ses concept sumeglia fitg ferm quel tranter la confederaziun ed ils chantuns. En cumparegliaziun cun il project da la NGF grischuna èn previsas mo adattaziuns gradualas. La gulivaziun da las resursas procura sco che ha ditg *Urs Brasser*, il secretari da finanzas dal departament per finanzas e vischnancas «che las grondas differenzas ch'existan en la capaciad finanziala da las vischnancas vegnian reducidas en moda sistematica ed effizienta». Las vischnancas cun paucas resursas duain tenor el survegnir dal chantun contribuziuns da gulivaziun annualas da circa 33 milliuns francs. Las vischnancas cun bleras resursas sa participeschan cun totalmain var 19 milliuns francs vidlonder.

Sustegn per las grevezzas geografic-topograficas

La gulivaziun da las grevezzas prevesa d'indemnisar grevezzas che vegnan chaschunadas da las structuradas. Uschia vegnan gulivadas oravant tut las grevezzas geografic-topograficas considerablas. «Ils meds finanzials vegnan repartids sin las vischnancas tenor criteris objectivs che na pon betg vegnir influenzads directamain (lunghezza da las vias, dumber da scolaras e da scolars, spessezza da la populaziun, structura d'abitadi)», ha cuntinuà Brasser, «la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas ch'è dotada cun 17 milliuns francs vegn finanziada cumpletamain dal chantun.» Ultra da quai duai vegnir introducida ina cumensaziun individuala d'inegualitads per grevezzas extraordinarias e betg influenzablas. «Per cumplettar quest instrument vegn concepida da nov la gulivaziun ver-tenta da las grevezzas socialas», ha declarà la presidenta da la regenza, «quai duai evitar grevezzas extremas per las singulas vischnancas. Il chantun surpiglia da nov las prestaziuns da sustegn che na pon betg vegnir influenzadas da las vischnancas.»

Surdar incumbensas cuminaivlas a l'in u a las autras

La repartiziun da la finanziaziun duai attribuir las incumbensas cuminaivlas existentas en tscherts secturs ubain al chantun ubain a las vischnancas. Tut en tut vegnan detretschadas 29 incumbensas. 17 incumbensas vegnan attribuidas cumpletamain al chantun e 12 a las vischnancas. Il chantun surpiglia tenor Brasser da nov tut ils custs p. ex. da las sanaziuns d'abitaziuns en il territori muntagnard, da la cussegliaziun

per geniturs, da las scolas professiunals spezialisadas e dal traffic public regional. Da nov duain las vischnancas p. ex. financiar exclusivamain l'agid social personal, la tgira d'uffants complementara a la famiglia sco er ils stabiliments per aua persa e per dismetter ru-ments. «Cuminaivlamain vegn finanziada vinavant l'instrucziun a la scola populara», ha menziunà *Barbara Janom Steiner*.

Consequenzas finalias da la refurma

En tut vegnan las vischnancas sco che ha explitgà *Thomas Kollegger*, il manader da l'Uffizi per vischnancas, distgargiadas annualmain per circa 9 milliuns francs. Per mintgina da las 158 vischnancas (stadi dal 2013) vegnan las consequenzas finalias da la refurma mussadas en ina bilantscha globala. Ils resultats sa basan sin las cifras dals onns 2010 e 2011 e permettan mo da mussar ina tscherta tendenza davart las grevezzas e davart las distgargias futuras da las singulas vischnancas. «Per quellas vischnancas che subeschan ina grevezza supplementara sin fundament da la refurma da la GF e che han a medem temp paucas resursas è prevista ina gulivaziun limitada a 3 onns», ha'l menziunà. Questa gulivaziun importa en tut var 7,5 milliuns francs e vegn finanziada dal chantun. «Ils avantatgs da questa refurma è che las vischnancas vegnan rinforzadas uschia e che las grevezzas betg influenzablas vegnan mitigadas», ha concludì *Barbara Janom Steiner*.

La consultaziun dura fin ils 31 da mars 2013. Ils documents correspundents stattan a disposiziun sin www.gr.ch (publicaziuns/consultaziuns)